

Capitolul I B

Comunicări științifice dedicate ediției a XI-a a Simpozionului Național „Petre Brâncuși” dar care nu au fost prezentate.

„Petre Brâncuși - protector carismatic al muzicii românești în anii 80”

Evocându-l astăzi pe muzicologul Petre Brâncuși, îmi revin în minte imagini, întâmplări, dialoguri care și-au pus amprenta asupra mea și care au contribuit decisiv la drumul meu în muzică.

Gândind retrospectiv, este evident faptul că personalitatea lui Petre Brâncuși a avut un impact extrem de important asupra generației mele, și nu numai. Pozițiile sale de Rector al Conservatorului C. Porumbescu din București, de profesor universitar la disciplina Istoria muzicii românești, de Președinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor precum și cea de Director general al Operei Române au acoperit cea mai mare parte a zonelor în care se formau muzicienii anilor 80.

Dedicația sa pentru muzica românească a fost o trăsătură importantă a personalității sale. Contribuția sa muzicologică a fost axată în special pe studii asupra muzicii românești. Preocupările sale vizau izvoarele muzicii autohtone, precum și epocile de afirmare și evoluție ale acesteia. Volumele sale conțin informații fundamentale pentru înțelegerea parcursului muzicii naționale, deosebit de prețioase pentru muzicienii tineri de azi. Lucrările sale muzicologice, precum *Istoria muzicii românești. Compendiu*, Ed. Muzicală 1969 sau *Muzica românească și marile ei primeniri*, vol. I și II - Ed. Muzicală 1978 și 1980, sunt numai câteva dintre cărțile sale care au devenit repere importante pentru comunitatea culturală românească. Eforturile sale de promovare a valorilor românești au fost vizibile în toate etapele vieții sale profesionale și cred că acest lucru trebuie să fie mai bine cunoscut și apreciat. Din această perspectivă, Petre Brâncuși poate fi considerat ca fiind, în acea epocă, un protector important al muzicii românești. Autoritatea sa binevoitoare s-a răsfrânt asupra multor generații de muzicieni care au primit, în diferite momente ale carierei lor, aprecierea și ajutorul așteptat. Aș vrea să mă refer la impactul pe care personalitatea lui Petre Brâncuși l-a avut asupra formării și împlinirii mele ca muzician.

Anii de studenție, petrecuți în perioada 1977-1981 la Conservatorul „C. Porumbescu” din București, s-au desfășurat în perioada în care acesta era rectorul instituției. Ca studentă la secția compoziție, l-am cunoscut la cursurile de istoria muzicii românești, pe care, trebuie spus, studenții le frecventau cu regularitate. În toată atitudinea sa de rector și profesor era o anumită severitate blândă, dacă pot să mă exprim astfel, care inspira respect. În mod ciudat, simțeam că un anumit respect față de noi, studenții de la compoziție, venea și din partea sa. Îmi amintesc de zâmbetul său binevoitor și de modul liniștit în care vorbea la cursuri sau la examene. Avea o sobrietate impregnată cu bunăvoință. Aceleași trăsături le-am recunoscut și în momentul în care l-am întâlnit la Opera Română, al cărui Director general a fost din 1982 până în martie 1989.

În anul 1985, după ce îmi terminasem stagiul obligatoriu de 4 ani la locul de muncă unde fusesem trimisă prin repartitie guvernamentală, am dorit să particip la concursul de ocupare a unui post de corepetitor la Opera Română din București. Dar, anunțul din ziar preciza faptul că numai cei care aveau buletin de București se puteau prezenta la concurs, eu având buletin de Galați, orașul în care m-am născut. Sfătuită de tatăl meu, am făcut un memoriu la Ministerul Culturii din acea vreme și am cerut să mi se dea dreptul să particip la concurs, anexând un CV. Spre surprinderea mea, am primit un telefon de la un director din Minister prin care am fost chemată la concurs. Am câștigat concursul la care participaseră 10 concurenți. Dar, imediat după concurs s-a pus problema că nu aveam buletin de București și trebuia găsită o soluție. Petre Brâncuși, în calitate de director al Operei, a hotărât să mă angajeze prin detașare în interesul serviciului, așa cum se formula în acea vreme, urmând, ca după un an, să mă angajeze definitiv. Acest moment a fost unul crucial pentru devenirea mea, care mi-a conturat viitorul. Venirea mea în București a fost posibilă numai datorită credinței lui Petre Brâncuși în datoria sa de a promova tinerii. Știa că am terminat compoziția și că eram o pianistă cu o bogată activitate concertistică și a considerat că voi putea fi de folos instituției. În același timp, probabil a avut în vedere faptul că Opera era un tărâm ideal pentru evoluția unui tânăr muzician, în contact cu marile capodopere universale ale repertoriului Operei. Am rămas în operă timp de 16 ani (între anii 1985-2001), lucrând cu dirijori, balerini, cântăreți, asimilând un repertoriu uriaș și devenind o pasionată a teatrului liric.

Ca director al Operei Române, Petre Brâncuși a adus cele mai bune voci din țară, oferindu-le posibilitatea să evolueze pe prima scenă a țării. Orchestra avea un foarte înalt nivel artistic, fiind condusă de mari dirijori ai vremii, precum Cornel Trăilescu, Carol Litvin, Mihai Brediceanu, Constantin Petrovici. Repertoriul românesc din acea perioadă era nelipsit, dacă ne gândim numai la

opera Hamlet de Pascal Bentoiu sau la baletul La piață de Mihail Jora. Baletul din acea perioadă era recunoscut internațional, având nume devenite legende: Ileana Iliescu, Magdalena Popa, Alexa Mezincescu, etc. În distribuția spectacolelor de operă evoluau artiști precum Eugenia Moldoveanu, Silvia Voinea, Lodovic Spiess, Magda Ianculescu, Dan Iordăchescu,

Conducerea lui Petre Brâncuși s-a desfășurat într-o perioadă de mare înflorire a operei și a baletului românesc. Trupa de balet era deosebit de numeroasă, foarte mulți copii fiind încurajați să urmeze cursurile de coregrafie și cariera de dansator. Vocile românești erau recunoscute la concursuri internaționale și erau invitate pe marile scene ale lumii. Toate aceste personalități artistice care și-au desfășurat cariera muzicală pe scena Operei Române în perioada directoratului său, cântăreți, balerini, dirijori, compozitori, au beneficiat de sprijinul discret dar eficient al acestui promotor pasionat al valorilor românești, carismaticul Petre Brâncuși.

Conf. univ. dr. Livia Teodorescu-Ciocănea

Mai 2013

„Profesorul Petre Brâncuși, amintiri după 40 de ani”

sau.....*Puterea unui exemplu de urmat în modelarea unui destin artistic*”

Plămădirea unui destin artistic de înalt calibru performant depinde mai mereu de „coloanele de rezistență” ale unei pregătiri individuale de forță, competență, autoritate, studiu consecvent, multă voință, o cât mai severă disciplină și multă răbdare, speranță și încredere. Toate acestea, de la vârste cât mai fragede, până la anii împlinirilor profesionale autorizate, ani ai maturității, ca într-un perpetuu proces de primenire și întreținere, de „păstrare în formă”, cum ar spune sportivii. Practic, toată viața studiem: o primă parte pentru a învăța și a ne maturiza, pentru a absolvi nivelele de învățământ impuse didactic, mai apoi pentru a ne confrunța cu baremuri, examene, semeni, contracandidați, niveluri de vârstă și de competență, concursuri și oportunități de a ne impune în lumea profesională aleasă. Și mai apoi, urmează lupta cu sine, dorința de a lăsa ceva concret în urmă, visul marilor realizări și tentativele de a transpune practic și faptic starea acerbelor angoase proprii în lupta cu inutilitatea ce pândește odată cu trecerea inexorabilă a anilor. Marile realizări după o viață de muncă trebuie să apară la vârsta marilor puțințe. Este necesar asta. Este acesta un ideal. Și, ca orice ideal, ar trebui realizat tot într-un moment ideal, momentul incontestabil al adevăratei și doveditei maturități. Este deci un ideal pe care cei mai mulți dintre tinerii ce bat la porțile măiestriei deja îl visează din prima lor tinerețe, ca pe vajnicul lor moment de visată, dorită, râvnită

glorie. Își investesc întreaga ființă pentru aceasta. Vor mai devreme să fie admirați, vor deja ceea ce au profesorii lor, vor ceea ce se cheamă recunoașterea, măiestria. Sunt tineri și nerăbdători. Există chiar riscul ca, din exces de zel, unii să depășească limitele echilibrate ale studiului cerut la clasă, dorința de „mai bine”, „mai repede”, „mai tare ca ceilalți” devine imperativă, un anume simț al competiției, cumva specific vârstei, îi va face revendicativi, bățăioși, acerbi, tinerețea, adrenalina și exaltarea conlucrează pe panta ambițiilor uneori nestăvilite. Nu o dată există și riscuri legate chiar de sănătatea celor ce forțează neautorizat nota. Sau de saturarea ce-i va depărta mai încolo de însuși scopul visat. Uneori și profesorii se minunează de transformarea în hiper-studios a celui care mai ieri era reticent la performanță și la studiu... Este și aceasta, așa cum se spune, una din ... „problemele vârstei”. Transformări spectaculoase chiar, pot contribui decisiv la vârsta tinereții exaltate la modelarea unui viitor caracter, a unei posibile viitoare personalități. Generații după generații își au propriile experiențe, alți actori, aceeași piesă.

Personal, am făcut și eu parte dintr-o asemenea experiență, dintr-o asemenea generație, îndeajuns de ambițioasă încât să trebuiască uneori mai degrabă să o ponderezi, decât să o împingi la studiu... Și mai personal, trebuie să recunosc, visul de a deveni compozitor și dirijor se încurca în felul în care concretizarea mentală a reprezentării mă speria și mă șoca în raport cu realitatea concret necesară de la care, vrând- nevrând, trebuia totuși să pornesc. Nu-mi simțeam deloc favorabilă această realitate; concretul profesional cotidian presupunea o luciditate și un blindaj cu care nu mă simțeam deloc utilat, ba chiar găseam insurmontabil dezechilibrul dintre ce mă doream a fi și ce efectiv puteam fi, cu felul meu de a fi, mustind de emoții, timiditate, tremurături și „tahicardii psihice” aproape paralizante. Insurmontabilă părea incongruența dintre acestea și imaginea ca de sfinx a dirijorului ce visam să devin. Studiul, deși tot mai intens (și cu mult peste media solicitată didactic vârstei), părea uneori inutil... Dintotdeauna un dirijor, se știe, se percepe ca un lider, ca un om stăpân pe sine și pe ceea ce face, stăpân pe deciziile imediate, spontane dar sigure și ferme, pe care unanim, zeci și sute de oameni le respectă ca în fața unui general. E clar, nu eram pe terenul propriu visului meu. Dar nici să renunț la el nu doream. Muncisem ani de zile pentru ce puteam face, aveam zeci și sute de lucrări corale și simfonice în minte și-n gest, dar, tocmai în momentul când puteam arăta asta, totul parcă, inexplicabil, se năruia paralizant în neputință. Puterile păleau, o stare de inconfort psihic domina totul, inima o lua razna, abia așteptam să scap dintr-un scurt-circuit (spuneam) paralizant, insidioase hotărâri de a renunța definitiv stăpâneau tot mai implacabil universul momentului de 100 de grade. Privirile semenilor mi se păreau deja de pe altă planetă. Cum să ajung eu leu în arenă, când nici să miaun pe gard nu eram în stare? Traversam

momente grele de neîncredere în forțele personale, în ciuda unor dotări pe care toți dimprejur (profesori, dirijori, colegi coriști și instrumentiști) le remarcaseră drept excelente (termenul nu este deloc exagerat). Emoțiile realizării fiecărui eveniment artistic la care participam (și m-am angrenat masiv în așa ceva), le resimțeam din plin, de fiecare dată. Calitatea artistică a evenimentelor era socotită de către muzicologi drept excepțională, și cu toate astea, nimic nu-mi pria mai ales în acele momente. Tocmai atunci! Am fost de când mă știu un timid și un emotiv. Pare greu de crezut acum, când poate nu s-ar zice așa ceva... Anume pentru aceasta, implicarea cât mai adâncită în viața de concert am luat-o (personal judecând) drept necesar „tratament” de studiere a acestor disfuncții emergente cu tentă de handicap, de control și strunire a acestora. Aveam la activ date și studiu, cunoștințe și putințe care mi-au permis o viață de concert densă pentru acea vârstă. Nu am fugit de starea de „off-side” emoțional, ci special am căutat-o, de câte ori putea a se ivi prilejul, anume pentru a-mi înfrunta ceea ce trebuia înfruntat și educat. Trebuia voință și consecvență pentru asta. Sfaturile bunilor profesori reverberau în minte ca înțelepți aliați, de acum. Echilibrul din ele parcă oferea oxigen. Drept dovadă, iată o vorbă înțeleaptă rostită de un profesor înțelept: „Emoțiile, mai cu seamă cele nedorite, tracul, stările paralizante, vor fi întotdeauna invers proporționale cu gradul de pregătire și stăpânire a ceea ce știi să faci și chiar faci”. „...Invers proporționale” raționez eu în timp ce-mi repetam până la obsesie această axiomă. Mă uitam mereu la cei ce-mi puteau oferi exemplul concretizării ei, exemplul siguranței, demnității și comportamentului măsurat, decent, ordonat și ferm al celui ce oferă certitudini. Probabil că și ei trebuie să fi avut emoții dar, ce fel deosebit de a și le stăpâni! Ce fel deosebit de a și le stăpâni!! Și astfel, te convinge spontan și fără drept de apel, faptul că ei sunt de fapt stăpânii, nu slăbiciunile lor! Și cine se stăpânește pe sine, poate a-și stăpâni și cunoștințele, și stările personale, ale lor și ale altora, odată cu ce au de comunicat altora, de pe poziția de conducător, în muzică acesta fiind dirijorul. Nu cumva asta căutam să învăț? Răspuns corect: da. Rațional, am găsit miezul problemei. Se vede treaba că eram puternic „muncit” de această problemă, pentru mine esențială. Cum să faci dirijat cu o timiditate greu de stăpânit? Decizia era importantă pentru faptul că de ea depindea un drum în viață, nu era doar pentru un mofft de moment. Un drum în viață. Răspunsul venise deja. Și atunci căutam și găseam modele. Găsirea unei geamanduri era vitală pentru un naufragiat. La acea vârstă eram în formare, așa că un exemplu convingător nu putea să-mi scape sau să-l ignor. Și, mai aieavea decât era posibil, iată, problema se rezolvă prin cele concrete, văzute cu ochii, aflate cu mintea, simțite cu inima și puse în cartea de aur a amintirilor scumpe.

Și iată cum, în cotidianul context al abia începutei vieți universitare de către subsemnatul, se face că, așa cum se tot spune că „viața bate filmul”, rezolvarea problemei urma a fi aflată fix în miezul problemei: o zi ca multe altele ce vor urma, doar că aceasta era chiar prima, pe holurile fremătânde, pline cu studenți mulți și curioși, în anul 1 în Conservatorul „Ciprian Porumbescu”, așa cum pe atunci se numea actuala Universitate Națională de Muzică din București. În gălăgia „ca-n recreație” de pe hol, mustind a tinerețe, curiozitate, voie bună, emoții, glume, volbură, iată, ca un nor de liniște dinspre un capăt de hol parcă ceva special se petrecea, avansa, extrem de evident și totodată imposibil de definit. De-a stânga și de-a dreapta lungimii holului central parcă ne adunam spre margini ca la un semn nedefinit iar prin mijloc, un culoar viu de-a lungul holului prinde contur. O liniște spontană, curioasă, respectuoasă și caldă parcă învăluie în mișcare ceea ce ochii văd ca-ntr-un cortegiu de moment: cu o ținută impecabilă, modest, drept, mândru și ușor zâmbitor, fără grabă, sentențios și elegant, parcă pe un covor invizibil de liniște și respect, se apropie, trece și se depărtează un om îmbrăcat impecabil, la costum negru, cămașă albă, scrobită, cravată, ca o ținută de gală. Urma să constat în timp că era de domeniul cotidianului, această ținută. Imaginea acestei elegante parcă ireale pentru viața cotidiană nu a fost niciodată perturbată. Puterea de exemplu întru sobrietate specifică unui mediu universitar de excelență era de netăgăduit. Mulți, la acel moment nu-l cunoșteam încă. Dar prestanța, acompaniată de o liniște ireală, cu respectul și cu demnitatea princiară pe care spontan și le-a creat singur, prin însăși prezența și doar traversarea de-a lungul aceluși hol și acelei recreații, mi-au lăsat pe retină o imagine pe care nicicând nu cred că o voi putea uita. Și nici nu vreau asta. Nu era de fapt doar „imaginea”. Era însuși stilul unui om care-și respectă menirea, și, prin exemplu personal, port și comportament personal, oferă oricui are ochi și minte, exemplul de urmat. Mulți au început să-și cizeleze de zilele următoare ținuta, aspectul și chiar momente comportamentale, probabil chiar în urma efectului ce a creat atâta impresie din partea aceluși om atât de special în acele clipe și mai apoi, în acei ani. Probabil că și el avea emoții și timiditate, dar tăria dinlăuntru lui îl făcea prea mândru și sobru ca din acestea să facă un show, câtă vreme cu ele mai mult ca sigur s-a luptat și le-a biruit, gândind că locul lor este atunci când faci efectiv muzică, nu atunci când lucid și sistematic, educi muzicieni. Lucrurile nu trebuiesc confundate. În limite decente, orice pe lumea asta poate fi benefic sau nociv. Înțelepciunea și simțul măsurii te vor învăța să cuantifici proporțiile. Poți muri de sete dacă nu ai apă, poți muri înecat dacă ai prea multă apă. „Măsura e-n toate” - genial dictonul. Nici nu mai știu ce ore am avut în prima zi de studenție, dar știu sigur de tot că nu în sala de curs cât chiar pe hol, am asistat la o lecție sui-generis de concretizare a ceea ce numim gândire, echili-

bru, statură universitară, putere de exemplu. Tocmai spuneam că la acea vârstă eram în formare, așa că un exemplu convingător nu putea să-mi scape sau să-l ignor. E la fel ca într-un avion ce străbate furtuni și fulgere de foc, în care panicații își fac cruce de frica morții pe care deja parcă o simt în oase, pe când piloții înfruntă bărbătește ca sfinții furia trăznetelor și nebunia naturii cerurilor din cabina lor temerară. N-ai cum să nu realizezi că salvarea ta e în tăria lor lucidă, fermă, demnă, puternică și pricepută. Intuiam subliminal acea înălțime a conducătorului calm și puternic, care nu dă cu pumnul în masă, nu strigă, nu pârjolește stări de spirit, ci vorbește, rar, clar, limpede și la obiect, uneori șoptind chiar, alteori făcând pauze expresive prin care orice cuvânt rostit mai apoi clădea edificiul de încredere și știință în cei ce ascultau și învățau. Trecea timpul, știam de-acum că acel „om de pe hol” era însuși rectorul Conservatorului nostru și Profesorul nostru de Istoria Muzicii. Care „Istorie a Muzicii”, astfel predată de el, devenea un fel de a parcurge vizual, fizic, auditiv și psihologic, filmul vieții și devenirii celor mai mărețe evenimente din mileniiile civilizației prin artă sonoră a omenirii, nu doar o înșiruire de date, cifre, nume, nașteri și decese, titluri și procese. Fascinant era puțin zis, câtă vreme învățai fără să știi că învățai. O făceai pur și simplu, din curiozitatea și plăcerea de a iscodi, a afla și de a încerca să-ți transpui ființa pentru atunci și acolo, după cum era subiectul de studiu. Asta devenea uneori stare de grație. Și ascultam, și învățam. Dincolo de datele tehnice din cele comunicate la cursuri, învățam ce înseamnă un stil de a te comporta, astfel încât tot ceea ce faci să atingă eficiențe maxime. Separat, la cursurile de dirijat, aflam că toate acestea țin de „atitudine” dirijorală. Altfel zis, implicarea (din toate punctele de vedere comportamental-psihologic caracterologic, psiho-afectiv, etc.) întru realizarea scopului propus. În sine, totul se esențializează în ideea de „imagine”. Imaginea (ca termen în sine) încetează a mai fi doar ceva simplist, numai vizual, ci devine un mod de a gândi și reacționa într-un anumit context. E ca atunci când, de exemplu vorbim despre „imaginea României în lume”, evident, sintagma nu se referă nicidecum la o anume banală poză, o imagine de pe o pajiște cu oi, ci la un complex întreg de reacții ale omenirii raportat subiectului invocat, în acest caz însăși țara noastră, cu impresii, păreri și concluzii. Revenind la „imaginea” creată de Profesorul meu: nu doar știința pe care o am de la Profesorul meu Petre Brâncuși, cu totul excepțională, cât acea imagine a Profesorului Petre Brâncuși, mereu sobru, mândru, demn, statuar, scrutător, ziceam adeseori „ca un general ce-și inspectează vitejii”. Părea și foarte sever. Privirea lui scruta, parcă neiertător. Aici era și paradoxul: niciodată nu și-a exercitat severitatea în distrugerii de vise. Tinerii pot greși des, e știut. Cei mai mulți nu știau însă prea multe despre severitatea sa. Nu știau că pentru sine era efectivă iar numai pentru alții era „aparentă”. Acea mină severă (constatam mai

târziu că avea și un puternic efect „preventiv!”), te ținea cel mai adesea departe de tentația greșelii. Fiindcă părea aspru. În realitate era un om bun, cald și iertător, fiindcă generalii nu lasă niciodată la vedere ceea ce ar putea fi interpretat drept „slăbiciuni” umane. Te cam temei de privirea severă care, incredibil, deodată devenea zâmbet prietenos și nesperat de cald. Asta după ce transpiraseși, în urma dojenii. Cum să nu iubești un om care, deși te putea pedepsi, te iartă și te dojenește calm, elegant și prietenos? Să intri în pământ de rușine. Oricum nu vei mai repeta greșeala!... Nu atât „de frica generalului”, cât mai ales de jena omului.

Evaluarea. Unul din momentele de foc al Examenelor. Severitatea pronunțată a profesorilor este cel mai adesea mână-n mână cu zona chircită a notelor mici, în care, parcă răzbunător, deși în numele realității de moment a examinării, catalogul ai zice că se-nfioară de restriștea din el... După alte considerente, studenți care au recunoscut într-o notă generoasă ideea de stimulare pe care profesorul le-a insuflat-o nu fără a-i avertiza în acest sens, au făcut astfel încât, pentru a o merita a doua oară la un alt examen, chiar au învățat, chiar au studiat, chiar s-au ambiționat și de atunci, baremul notării lor i-a găsit mai mereu cu mult deasupra ștacheței medii. O notă în catalog, dacă nu este pedepsirea implacabilă pentru ce n-ai putut face perfect la o anumită secundă din viață, spre a-și reproșa mai apoi inutil și obsedant ani și ani, ar putea fi magnetul valoric pentru care principial de acum, odată avertizat și încurajat, să te lupți spre a-l merita, și cu mentalitatea celui cu fruntea sus, să știi să trăiești competent cât mai ai de trăit, animat de ascensiunea perpetuă spre excelență. O notă cu care ești notat este în acest context o investiție. O investiție de încredere, valoare și onestitate pentru ce va urma pentru mulți ani. Aceasta a mai fost o lecție oferită prin fapte concrete de Profesorul Petre Brâncuși multor generații, în bună măsură de ulteriori profesori. Se explică așadar de ce era deopotrivă temut dar și iubit, prețuit.

Aspectul ținutei deschidea și de ce nu, deschide și astăzi, câtă vreme școli, tineri și profesori vor exista mereu, deschide deci o discuție prin însuși concretul vizual al autoprezentării în contextul social, școlar, universitar. De la rector și de la toți profesorii noștri, consecvența în timp constituia „geamandura” pe care de fiecare dată o găseai, perfectă, la locul ei de exemplu. Lucru știut, de fiecare dată tinerii au încercat exercițiul tentant al nonconformismului. A fost și rămâne aceasta o problemă perenă, reflectată și în aspectul comportamental, și în cel vestimentar. Eticheta impusă de generația părinților începe la un moment dat să fie considerată depășită, desuetă, învechită. Nimic nou sub soare. A impune norme cu titlul de obligativitate, devine sinonim împingerii nepedagogice către panta fie a conflictelor, fie a evadării incontrolabile a tinerilor de sub grija școlii și a familiei. Pentru aceasta, trebuia găsit un alt mod de a trata starea de fapt. Circula o vorbă inteli-

gentă prin mediile militare franceze de acum două secole: „...Atunci când nimic nu este obligatoriu, totul se sugerează”. Și iată cum, puțin câte puțin, fără șocuri și decizii angoasante, fără ca nimeni să impună ceva anume legat de nonconformista ținută a tinerilor studenți, ne-am pomenit că după câteva luni, eram mai toți de-a dreptul eleganți pe la cursuri, darmita la examene! Subliminal, exemplele clasice și-au impus prestanța, alături de obiectul și el clasic al studiului nostru! Profesorii noștri și rectorul nostru nu făceau nimic altceva decât, prin exemplul lor personal și răbdător, să ne sugereze nota! Se știe despre spiritul lui „contra” cu nume cu tot din argoul nostru. Probabil de aceea nu era impus aspectul, tinerii ar fi reacționat conform vârstei, fix invers. Atunci când pedagogul este și psiholog, asemenea greșeli de tact sunt înțelept preîntâmpinate.

Studiul. Etimologia cuvântului „student” incumbă firesc ideea de „studiu”. Student fiind, am învățat că studiul nu este un mod justificabil de a-ți pierde aiurea timpul miștindu-te că lucrezi, ci este modalitatea practică prin care, conform unor metode sigure și respectate strict, ajungi să știi bine ce nu știai deloc, să poți realiza ceea ce nu puteai realiza. Ca atare, scopul studiului nostru era însăși performanța realizării efective, iar acest scop era planificat concret, științific, psihologic, pedagogic, pragmatic. Cu date, ore și minute fixe. Aceasta era una din direcțiile capitale pe care le-am auzit de nenumărate ori de la profesorii mei odată întorși de la ședințele dintre ei împreună cu rectorul nostru. Deduceam și că prestația noastră era atât argumentul calității talentului și muncii noastre dar și a profesorilor noștri cu noi. Marea lor valoare profesională trebuia bine oglindită în realizările noastre efective, mai ales ale celor de la secțiile teoretice, actual C.M.D.O.- D.C.A. Și, mai de orgoliu personal, mai de rușine pentru minunații noștri profesori, valoarea noastră trebuia eficient dovedită, context în care studiul (adevărat!) individual și colectiv, era absolut salutar. Ulterior, și până-n zilele noastre, urma să binecuvântăm acest efort ce ne-a propulsat valoric, ce ne-a maturizat enorm. Mereu eram întrebați la clasă care este stadiul la care am ajuns de luna trecută sau din anul trecut. De către cine, dacă nu de chiar către Profesorul ce ne scruta semeț, mândru, iscoditor, iar mai apoi duios, cald, uman? Și chiar realizam câte ceva, că nici pe profesorii noștri, nici pe el nu ne puteam permite a-i minți. Îi datorăm toate acestea, noi, foști studenți ai Rectorului și Profesorului Petre Brâncuși.

Cu riscul de a părea subiectiv, mă voi folosi din nou de argumentul dinspre specificul domeniului meu principal, dirijatul coral, spre a detecta originea unor procese ce mi-au maturizat traseul profesional, cariera, destinul de muzician. Aflam de la Profesorul meu de Istoria Muzicii despre complexitatea îndeletnicirilor și pregătirii unor mari compozitori, deopotrivă și dirijori celebri la vremea lor. De obicei la cursurile de Istoria Muzicii se aflau mai mult date legate de creația cele-

brilor muzicieni din diversele zone și epoci, uneori sau deseori, mai nimic despre profesionalismul interpretativ, mai cu seamă cel dirijoral. Pe mine unul, acest aspect chiar mă interesa dar penuria de date cuprinsese demult și aceste cursuri. A fost pentru mine o șansă pe care o intuiam cu fascinația descoperirii. Aflam de la Profesorul de Istoria Muzicii ce fel de om și ce fel de dirijor era Haydn, Beethoven, Mahler! Cum studiau ei, ce fel de orchestre sau alt fel de ansambluri muzicale conduceau. Nu găsisem nicăieri scris un asemenea tip de informație. Creația compozițională nu și cea interpretativă, constituia, cum ziceam, baza logistică a cursurilor disciplinei. Nu prea aflai multe despre marii dirijori ai secolelor apuse... N-aveai cum să-i filmezi pe atunci, nici cum să le înregistrezi performanțele interpretative. Cine să sesizeze că adesea, disponibilitățile speciale ale unui interpret sau unui ansamblu, unei anume voci soliste sau unui dirijor anume, pot declanșa conceperea unor capodopere special dedicate acestora!! Istoria muzicii consemnează multe asemenea miraculoase situații. Aici chiar trebuia să te documentezi, iar surse prea multe și la îndemână sunt greu și astăzi de aflat, de procurat, de studiat, dacă nu cumva, în multe situații, chiar imposibil. Ce șansă am putut să am! Evident, unele „paranteze” din curs, referitoare la acest subiect (marii dirijori ai lumii) poate interesau mai puțin pe unii colegi ai mei. Eu fix atunci „ciuleam” mai atent urechile. Și am aflat multe și atât de prețioase date și imagini asupra lumii la ușa căreia „băteam”... Drept dovadă, după o vreme, cine ar fi crezut, fostul Rector din vremea studenției mele devenea președintele comisiei în fața căreia am concurat pentru a deveni prim-dirijor al Corului Filarmonicii „George Enescu”. Cum s-a reflectat impresionantul bagaj de date, cunoștințe, cultură profesională din cursul de „istoria muzicii” în constituirea a zeci, sute, mii de construcții repertoriale - concepute în aproape 40 de ani de carieră dirijorală la pupitrul Corurilor profesioniste sau non-profesioniste din țară și din lume, cu care am avut prilejul a lucra - angajat sau colaborator în Concursuri, Festivaluri, concerte ocazionale sau neocasionale, turnee, înregistrări etc., iată o întrebare de a cărui răspuns mă minunez și azi: intensitatea unei stele încălzește și luminează mult, în spațiu și în timp. Trăiesc și astăzi din căldura și lumina acelor Cursuri de neuitat. Și asta pentru că, așa cum se spune mereu inspirat că „omul sfințește locul”, eu am simțit atât fascinația Cursului și a conținutului său intrinsec, dar și atitudinea, forma și maniera în care ni s-a oferit, nu ca o banală materie pentru Examen, cât ca o șansă. O șansă de intra în Istoria Muzicii prin ceea ce făceam. A fost „lovitura de grație”, absolvirea Cursului: „Aveți șansa de a-mi extinde Cursul prin ceea ce veți face în viață”. De neuitat. „Aveți șansa de a-mi extinde Cursul prin ceea ce veți face în viață”. Cum să nu te implici?

Conf. univ. dr. Valentin Gruescu

București, 17 mai 2013,